

Suvestinė redakcija nuo 2021-12-18

Nutarimas paskelbtas: Žin. 1996, Nr. [72-1728](#), i. k. 0961100NUTA00000855

Nauja redakcija nuo 2021-12-18:

Nr. [1084](#), 2021-12-15, paskelbta TAR 2021-12-17, i. k. 2021-26099

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ
NUTARIMAS
DĖL PAVILNIŲ IR VERKIŲ REGIONINIŲ PARKŲ NUOSTATŲ PATVIRTINIMO

1996 m. liepos 19 d. Nr. 855
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo 13 straipsnio 1 ir 4 dalimis, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Patvirtinti pridedamus:

1. Pavilnių regioninio parko nuostatus;
2. Verkių regioninio parko nuostatus.

MINISTRAS PIRMININKAS

MINDAUGAS STANKEVIČIUS

ŽEMĖS ŪKIO MINISTRAS,
PAVADUOJANTIS APLINKOS APSAUGOS MINISTRĄ

VYTAUTAS EINORIS

Patvirtinta. Neteko galios nuo 1999-12-23

Priedo naikinimas:

Nr. [1407](#), 1999-12-15, Žin. 1999, Nr. 108-3143 (1999-12-22), i. k. 0991100NUTA00001407

Patvirtinta. Neteko galios nuo 1999-05-06

Priedo naikinimas:

Nr. [490](#), 1999-04-29, Žin. 1999, Nr. 39-1227 (1999-05-05), i. k. 0991100NUTA00000490

Patvirtinta. Neteko galios nuo 1999-05-06

Priedo naikinimas:

Nr. [490](#), 1999-04-29, Žin. 1999, Nr. 39-1227 (1999-05-05), i. k. 0991100NUTA00000490

Patvirtinta. Neteko galios nuo 1999-05-06

Priedo naikinimas:

Nr. [490](#), 1999-04-29, Žin. 1999, Nr. 39-1227 (1999-05-05), i. k. 0991100NUTA00000490

Patvirtinta. Neteko galios nuo 1999-05-06

Priedo naikinimas:

Nr. [490](#), 1999-04-29, Žin. 1999, Nr. 39-1227 (1999-05-05), i. k. 0991100NUTA00000490

Patvirtinta. Neteko galios nuo 1999-05-06

Priedo naikinimas:

Nr. [490](#), 1999-04-29, Žin. 1999, Nr. 39-1227 (1999-05-05), i. k. 0991100NUTA00000490

Patvirtinta. Neteko galios nuo 1999-05-06

Priedo naikinimas:

Nr. [490](#), 1999-04-29, *Žin. 1999, Nr. 39-1227 (1999-05-05)*, i. k. 0991100NUTA00000490

Patvirtinta. *Neteko galios nuo 1999-05-06*

Priedo naikinimas:

Nr. [490](#), 1999-04-29, *Žin. 1999, Nr. 39-1227 (1999-05-05)*, i. k. 0991100NUTA00000490

Patvirtinta. *Neteko galios nuo 1999-05-06*

Priedo naikinimas:

Nr. [490](#), 1999-04-29, *Žin. 1999, Nr. 39-1227 (1999-05-05)*, i. k. 0991100NUTA00000490

Patvirtinta. *Neteko galios nuo 1999-05-06*

Priedo naikinimas:

Nr. [490](#), 1999-04-29, *Žin. 1999, Nr. 39-1227 (1999-05-05)*, i. k. 0991100NUTA00000490

Patvirtinta. *Neteko galios nuo 1999-05-06*

Priedo naikinimas:

Nr. [490](#), 1999-04-29, *Žin. 1999, Nr. 39-1227 (1999-05-05)*, i. k. 0991100NUTA00000490

Patvirtinta. *Neteko galios nuo 1999-05-06*

Priedo naikinimas:

Nr. [490](#), 1999-04-29, *Žin. 1999, Nr. 39-1227 (1999-05-05)*, i. k. 0991100NUTA00000490

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
1996 m. liepos 19 d. nutarimu Nr. 855
(Lietuvos Respublikos Vyriausybės
nutarimo 2021 m. gruodžio 15 d. Nr. 1084
redakcija)

PAVILNIŲ REGIONINIO PARKO NUOSTATAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Pavilnių regioninio parko nuostatai (toliau – Nuostatai) nustato Pavilnių regioninio parko (toliau – regioninis parkas) steigimo tikslus, išskirtinę vertę, etnografinio regiono architektūros ir sodybų planavimo tradicijomis pagrįstus reikalavimus, apsaugos ir tvarkymo organizavimo ypatumus.

2. Veiklą regioniniame parke reglamentuoja Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas, Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymas, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, regioninio parko planavimo schema (ribų ir tvarkymo planai), nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentai, kultūros paveldo objektų tipiniai ir individualūs apsaugos reglamentai, šie Nuostatai. Kultūros paveldo objektų teritorijose ir kultūros paveldo vietovėse Nuostatų reikalavimai taikomi tiek, kiek jie neprieštarauja kultūros paveldo apsaugą reglamentuojantiems dokumentams.

3. Nuostatuose vartojamos sąvokos:

3.1. **apžvalgos aikštelė** – vieta, iš kurios atsiveria panoraminis kraštovaizdis ir kurioje gali būti įrengiama mažųjų kraštovaizdžio architektūros elementų, taip pat gali būti pastatytas apžvalgos bokštas;

3.2. **atokvėpio vieta** – trumpam poilsiui be nakvynės skirta vieta, kurioje gali būti įrengiama mažųjų kraštovaizdžio architektūros elementų;

3.3. **dvaro (palivarko) sodyba** – dvaro (palivarko) teritorijos dalis, kurią sudaro istoriškai susiformavęs vientisas žemės plotas su visais jame esančiais įvairios paskirties statiniais ir želdiniais, vandens telkiniais, susisiekimo, inžineriniais ir technologiniais įrenginiais, mažaisiais kraštovaizdžio architektūros elementais, dailės kūrinių, taip pat visų nurodytų statinių liekanomis, sudarančiomis teritorinį, funkcinį ir architektūrinį vienetą;

3.4. **kraštovaizdžio estetinė vertė** – bendraisiais estetikos kriterijais išreiškiamos natūraliai susiformavusio ir natūralų pobūdį išlaikiusio ir (ar) žmogaus veiklos sukurto ir jo sambūvį su aplinka atspindinčio kraštovaizdžio savybės;

3.5. **lankomi objektai** – paveldo objektai, kiti saviti kraštovaizdžio objektai ir kompleksai, savitų reiškinių vietos;

3.6. **mažieji kraštovaizdžio architektūros elementai** – informaciniai skydai, stendai, ženklai ir riboženkliai; šiukšliadėžės; dviračių stovai, sūpynės, laipynės, dekoratyvinės skulptūros, šviestuvai, stebėjimo įrenginiai (žiūronai, teleskopai); atraminės sienelės, tvorelės, platformos, pakylės; laiptai, lieptai, tilteliai, pavėsinės (stoginės), kiti teritorijos vientiso stiliaus tvarkymo ir puošybos objektai;

3.7. **mokomasis takas** – edukacinis pėsčiųjų takas, kuriame, pateikiant mokomąją ir (ar) aiškinamąją informaciją mokoma suvokti ekosistemą, jos elementų tarpusavio ryšius, gamtos vertybes ir reiškinius, ugdomas tinkamas elgesys gamtoje. Šalia mokomojo tako gali būti įrengta stendų, rodyklių, užrašų;

3.8. **pažintinis takas** – pėstiesiems, nemotorinių transporto priemonių naudotojams ar žirgų turizmui įrengtas takas, skirtas susipažinti (aplankyti) su lankomais objektais, savitais regionais; šalia jo gali būti įrengta mažųjų kraštovaizdžio architektūros elementų;

3.9. **poilsio vietė** – laikinai apsistoti be nakvynės skirta teritorija, kurioje gali būti įrengiama mažųjų kraštovaizdžio architektūros elementų, laužaviečių, automobilių stovėjimo aikštelė;

3.10. **rekreaciniai pastatai** – viešbučių ir poilsio paskirties pastatai, kuriuose teikiamos apgyvendinimo paslaugos (poilsio, nakvynės, svečių namai, viešbučiai, kempingai, moteliai, turizmo centrai ir bazės, vasarnamiai), ir gydymo paskirties pastatai (sanatorijos, sveikatingumo kompleksai);

3.11. **stovyklavietė** – poilsiui su nakvyne skirta teritorija, kurioje gali būti įrengta mažųjų kraštovaizdžio architektūros elementų, taip pat gali būti teikiama turistinės stovyklos paslauga;

3.12. **tradicinė etnografinio regiono architektūra** – etnografiniame regione susiformavusi teritorinė, erdvinė struktūra, kuriai būdingas tam tikras sodybų planas, apželdinimas, saviti pastatai, jų statybos principai, tradicinės statybos ir apdailos medžiagos ir spalvos, ryšys su kraštovaizdžiu;

3.13. kitos Nuostatuose naudojamos sąvokos atitinka Saugomų teritorijų, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo, Lietuvos Respublikos statybos, Lietuvos Respublikos miškų, Lietuvos Respublikos turizmo įstatymuose vartojamas sąvokas.

II SKYRIUS

REGIONINIO PARKO STEIGIMO TIKSLAI IR IŠSKIRTINĖ VERTĖ

4. Regioninio parko steigimo tikslai:

4.1. išsaugoti vertingiausius Dzūkijos (Dainavos) etnografinio regiono dalies – Vilniaus krašto ir Vilniaus priemiesčių – gamtinius ir kultūrinius kompleksus, objektus, savitą Vilniaus krašto gamtinį ir kultūrinį kraštovaizdį, vertingas ekosistemas, šias teritorijas tvarkyti ir racionaliai naudoti;

4.2. išsaugoti biologinę įvairovę, ekosistemų stabilumą, sudaryti sąlygas taikomiesiems kraštovaizdžio, biologinės įvairovės, gamtos ir kultūros vertybių tyrimams ir stebėjimams vykdyti, informacijai kraštovaizdžio, biologinės įvairovės, gamtos ir kultūros vertybių apsaugos ir kitose srityse kaupti;

4.3. puoselėti regioninio parko išskirtinę vertę propaguojančią edukacinę, muziejinę ir kultūrinę veiklą, propaguoti Dzūkijos (Dainavos) etnografinio regiono dalies – Vilniaus krašto ir Vilniaus priemiesčių – etnokultūros tradicijas (statybos, amatų, nematerialaus paveldo);

4.4. sudaryti sąlygas pažintiniam turizmui plėtoti;

4.5. plėtoti visuomenės ekologinę ir gamtosauginę švietimą;

4.6. atkurti sunaikintus ir pažeistus gamtinius ir kultūrinius kompleksus, objektus (vertybes).

5. Regioninio parko išskirtinę vertę formuoja:

5.1. kraštovaizdžio savitumas ir įvairovė: itin retas Lietuvoje natūralus, mažai urbanizuotas kraštovaizdis – vaizdingi galingų tekančio ledynmečio vandens srovių sukurti, buvusiam žemės paviršiuje išskaptuoti eroziniai kalvynai (raguvynai) su unikaliomis žemės paviršiaus formomis ir jų deriniais; mozaikiškas ilgų raguvų dugnuose susiformavusių agrarinių naudmenų ir vienkiemio tipo sodybų kraštovaizdis; unikalus, vaizdingas Vilnios upės slėnio kultūrinis kraštovaizdis, suformuotas plėtojant vietos pramonę, įskaitant karinę, su buvusių malūnų, patrankų liejyklos kompleksais, unikaliomis užtvankomis. Kraštovaizdžio savitumas ir įvairovė matoma nuo daugybės apžvalgos vietų, iš kurių atsiveria plati Vilniaus miesto panorama;

5.2. negyvosios gamtos vertybės: didžiulė itin vertingų žemės paviršiaus formų įvairovė: didžiosios Ribiškių, Iškartų erozinės vėduoklės, šaltiniuotos Kalnų erozinės vėduoklės, ilgiausios Lietuvoje erozinių atragių (Sapieginės, Lyglaukių), gūbrių keteros, raguvų juostos, sudėtingos jų sistemos, eroziniai šlaitai, stačiašlaitė Belmonto miško erozinė plynaukštė, didžiausias Vilnios erozinis šlaitas su viena aukščiausių Lietuvoje Pūčkorių atodanga;

5.3. gyvosios gamtos vertybės: mažame plote skirtingų žemės paviršiaus formų gausa, dirvožemio tipų ir nevienodų drėkinimo sąlygų nulemta didžiulė regioninio parko biologinė

įvairovė – šlaitų liepynai ir brandūs ąžuolynai, eglynai ir baltalksnynai, šaltiniuotos pievos, termofilinių šlaitų, miškapievių ir šaltiniuotų upelių augmenijos bendrijos, augalų, smulkiųjų žinduolių ir drugių rūšių gausa; balandinės žvaigždūnės (*Scabiosa columbaria*), miškinės mėtos (*Mentha longifolia*), žirnia lapio pelėžirnio (*Lathyrus pisiformis*), melsvojo genciono (*Gentiana cruciata*), smiltyninio gvazdiko (*Dianthus arenarius*), stačiosios dirvuolės (*Agrimonia pilosa*) augavietės; pleištinės skėtės (*Ophiogomphus cecilia*), baltajuosčio melsvio (*Aricia eumedon*), griežlės (*Crex crex*), akiuotojo satyro (*Lopinga achine*), didžiojo auksinuko (*Lycaena dispar*), machaono (*Papilio machaon*) populiacijos; ypač retas šikšnosparnis – europinis plačiaausis (*Barbastella barbastellus*);

5.4. savitas kultūros paveldas: Pūckorių piliakalnis su akmens amžiaus stovyklos liekanomis, Rokantiškių piliakalnis ir pilies kalnas, XX a. pirmojoje pusėje statytų gynybinių įtvirtinimų gausa ir įvairovė: gynybiniai įrenginiai virš žemės, po kalvomis, kelių aukštų ar su ilgais tuneliais, unikalūs akmenimis grįstas Tuputiškių gatvės serpantinas, Markučių dvaro sodybos fragmentai (vila, paminklas, koplyčia, parkas), Pūckorių dvaro sodyba, Belmonto užtvanka;

5.5. Dzūkijos (Dainavos) etnografinio regiono daliai – Vilniaus kraštui ir Vilniaus priemiesčiams – būdingos tradicijos: senųjų baltiškujų tradicijų ir papročių puoselėjimas (Rasos, pavasario ir rudens lygiadieniai), amatų tradicijos (verbų sukimas, juostų vijimas), dvarų kultūros puoselėjimas (literatūrinės, muzikinės tradicijos), kalendorinės šventės.

III SKYRIUS

APSAUGOS IR ETNOGRAFINIO REGIONO ARCHITEKTŪROS IR SODYBŲ PLANAVIMO TRADICIJOMIS PAGRĮSTI REIKALAVIMAI, TAIKOMI VISOSE REGIONINIO PARKO FUNKCINIO PRIORITETO ZONOSE

6. Regioninio parko apsaugos ir tvarkymo ypatumai, veiklos reglamentavimas ir etnografinio regiono architektūros ir sodybų planavimo tradicijomis pagrįsti reikalavimai siejami su funkcinio prioriteto zonomis, nustatytais regioninio parko planavimo schemeje (ribų plane), ir kraštovaizdžio tvarkymo zonomis, nustatytais regioninio parko planavimo schemeje (tvarkymo plane). Kraštovaizdžio tvarkymo zonose teritorijos naudojimas ir apsauga reguliuojama vadovaujantis Saugomų teritorijų tipiniais apsaugos reglamentais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimu Nr. 996 „Dėl Saugomų teritorijų tipinių apsaugos reglamentų patvirtinimo“.

7. Įgyvendinant Saugomų teritorijų įstatymo nuostatas ir regioninio parko planavimo dokumentų sprendinius, regioniniame parke skatinama:

7.1. veikla, išsauganti biologinę įvairovę ir išryškinanti kraštovaizdį, gamtos ir nekilnojamas kultūros vertybes, įgyvendinanti šių vertybių, saugomų rūšių ir genetinių miško medžių išteklių apsaugos priemones:

7.1.1. gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių tyrimus, ieškant efektyvesnių jų išsaugojimo ir naudojimo būdų, naujų vertingų objektų paieškas ir įteisinimą, konkrečių apsaugos ir tvarkymo priemonių įgyvendinimą;

7.1.2. gamtotvarkos priemonių įgyvendinimą, ūkinės veiklos formas, palaikančias palankią natūralių buveinių, saugomų rūšių ir miško medžių populiacijų apsaugos būklę;

7.1.3. Dzūkijos (Dainavos) etnografinio regiono daliai – Vilniaus kraštui ir Vilniaus priemiesčiams – būdingų sodybų, vilų, dvarų (dvarelių) statybos tradicijų tęstinumą;

7.1.4. miškų ekosistemų apsaugos funkcijų stiprinimą didinant biologinę įvairovę, įveisiant ir formuojant mišrius ir įvairaus amžiaus medynus, konservacinio ir ekologinės apsaugos funkcinių prioritetų zonose plyno miško kirtimo biržėse atkuriant mišką prioritetą teikiant miško želimui;

7.2. veikla, palaikanti arba atkurianti tradicinius gamtinės ar kultūrinės aplinkos elementus ir įgyvendinanti šias priemones:

7.2.1. želdynų formavimą pažeistose ekosistemose, natūralaus hidrologinio režimo, kraštovaizdžio struktūrą formuojančių elementų ir kraštovaizdžio vizualinės, estetinės vertės atkūrimą;

7.2.2. miško įveisimą vadovaujantis Miškų įstatymu, žemės ūkio ministro ir aplinkos ministro nustatyta tvarka;

7.2.3. invazinių rūšių plitimo prevenciją arba išplitusių naikinimą;

7.3. šiai Dzūkijos (Dainavos) etnografinio regiono daliai būdingos kultūros, tradicinės gyvenamosios puoselėjimas, tradicinių amatų propagavimas;

7.4. pažintinio turizmo plėtra, prioritetą teikiant gamtiniam ir kultūriniam turizmui; gamtos ir kultūros vertybių, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugos propagavimas siekiant vertybių apsauga sudominti gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių savininkus, valdytojus ir naudotojus;

7.5. teritorijos pritaikymas rekreacijai, lankyti pagal regioninio parko planavimo schemas (ribų ir tvarkymo planų) sprendinius, atsižvelgiant į kraštovaizdžio, gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimo reikalavimus.

8. Pastatai regioniniame parke projektuojami, statomi, rekonstruojami ir (ar) kapitališkai remontuojami, teritorijų planavimo ir kiti dokumentai rengiami atsižvelgiant į Dzūkijos (Dainavos) etnografinio regiono daliai – Vilniaus kraštui ir Vilniaus priemiesčiams – būdingos statybos, architektūros ir planavimo tradicijas, siekiant:

8.1. išsaugoti išlikusią (iki 1939 m. susiformavusią) būdingą planinę erdvinę struktūrą;

8.2. išlaikyti tradicinės Dzūkijos (Dainavos) etnografinio regiono daliai būdingus sodybų bruožus: planinę struktūrą, pastatų formas, dydį (tūrį), statybos produktus, spalvas.

9. Sodybų pastatai projektuojami, statomi, rekonstruojami vadovaujantis Saugomų teritorijų įstatyme ir Nuostatuose nustatytais Dzūkijos (Dainavos) etnografinio regiono daliai – Vilniaus kraštui ir Vilniaus priemiesčiams – būdingos architektūros ir sodybų planavimo tradicijomis pagrįstais reikalavimais:

9.1. Žemės sklypo ploto, pastatais užstatomo žemės ploto (pastatų antžemine dalimi užstatomas plotas nustatomas pagal išorinių sienų projekciją į žemės paviršių) ir pastatų aukščio santykis:

Eil. Nr.	Žemės sklypo plotas (arai)	Didžiausi leistini dydžiai			
		Gyvenamuoju namu užstatomas žemės plotas (m ²)	Bendras pastatais užstatomas žemės plotas (m ²)	Gyvenamojo namo aukštis (m)	Pagalbinio ūkio pastatų aukštis (m)
1	Iki 6	100	160	7,5	5,0
2	10	120	200	7,5	5,0
3	15	140	250	7,5	6,0
4	25	200	350	8,0	6,0
5	Daugiau kaip 25	200	350	8,5	6,0

9.2. Tarpiniai gyvenamuoju namu užstatomo žemės ploto ir bendro pastatais užstatomo žemės ploto dydžiai žemės sklypuose nustatomi interpoliacijos būdu.

9.3. Reikalavimai, nustatyti Nuostatų 9.1 papunktyje, netaikomi sodyboms, planuojamoms statyti regioninio parko konservacinio funkcinio prioriteto zonose (draustiniuose), kurioms reikalavimai nustatomi Nuostatų IV skyriuje, taip pat netaikomi esamoms sodyboms, kurių esami pastatai yra aukštesni ir (ar) jais užstatytas žemės plotas yra didesnis, nei nustatyta Nuostatų 9.1 papunktyje. Rekonstruojant tokius sodybų pastatus, neleidžiama didinti jų tūrio, aukščio ir (ar) pastatais užstatyto ploto.

9.4. Rekonstruojant į regioninio parko konservacinio funkcinio prioriteto zonas (draustinius) nepatenkančių sodybų esamus pastatus, kurių dydžiai yra mažesni, nei nurodyta Nuostatų 9.1 papunktyje, arba pagal Nuostatų 9.2 papunktį interpoliacijos būdu apskaičiuotų sodybų esamų pastatų dydžiai yra mažesni, nei nurodyta Nuostatų 9.1 papunktyje, šie dydžiai, priklausomai nuo žemės sklypo ploto, gali būti didinami neviršijant Nuostatų 9.1 papunktyje nustatytų didžiausių leistinų dydžių arba pagal Nuostatų 9.2 papunktį interpoliacijos būdu apskaičiuotų sodybų pastatų dydžių.

9.5. Remontuojant pastatus taikomi Nuostatų 9.8–9.10 papunkčiuose nustatyti reikalavimai.

9.6. Statomi tik nesublokuoti pastatai.

9.7. Gyvenamasis namas – stačiakampio formos. Stogai – simetriški, dvišlaičiai, keturšlaičiai, 35–45° nuolydžio. Sodybos pagalbiniai ūkio pastatai – vieno aukšto, jų stogai – dvišlaičiai, pusvalminiai arba keturšlaičiai.

9.8. Pastatų stogai dengiami viena iš šių dangų: keraminėmis arba betoninėmis čerpėmis, neblizgia skarda, malksna; sodybos pastatų stogų spalva – tamsi (ruda, juoda, pilka, raudono molio). Visų rekonstruojamų ar naujų statomų sodybos pastatų stogai dengiami vienodos spalvos ir tekstūros statybos produktais, išlaikant Nuostatų 9.7 papunktyje nurodytą stogo nuolydį.

9.9. Sodybos pastatų fasadų apdailai naudojamos šios medžiagos: mediena, akmuo, tinkas, molio plytos. Fasadų apdailai nenaudojamos plastikinės medžiagos.

9.10. Pastatų fasado sienos dažomos šiomis spalvomis: gelsva, pilka, ruda, žalia, o rąstinių (netekintų rąstų) sienos – natūralia medžio spalva. Pastato fasado sienų apdailai nenaudojamos to paties pastato stogo dangos.

10. Sodybose įrengiant įvažas, automobilių stovėjimo vietas, naudojamos ažūrinės apželdinamosios dangos, sugeriančios ir (ar) praleidžiančios lietaus vandenį.

11. Dvarų (palivarkų) sodybos atstatomos pagal išlikusius archyvinčius dokumentus: vietovės planus, pastatų ir inžinerinių statinių projektus (brėžinius), matavimų bylas, kitus dokumentus, pagal kuriuos atkuriamas buvęs pastatų vaizdas (jų fasadai, medžiagos, konstrukcijos). Šiais atvejais Nuostatų 9 punkto reikalavimai netaikomi.

12. Kultūros paveldo objektų teritorijose Nuostatų 9 punkto reikalavimai taikomi, jei neprieštarauja Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme įtvirtintiems paveldosaugos reikalavimams.

13. Rekreaciniai pastatai statomi rekreacinio ir gyvenamojo funkcinio prioriteto zonose.

14. Atokvėpio vietose, poilsia vietėse ir stovyklavietėse statomos pavėsinės, skirtos žmonėms ir (ar) daiktams pridengti nuo kritulių ir saulės, įrengiamos be patalpų ir palėpės. Pavėsinės gali būti statomos su stogu ant stulpų arba su ne daugiau kaip dviem išorinėmis sienomis. Pavėsinių spalva – natūrali medžio arba tamsiai ruda, juoda, pilka, žalia.

15. Tvorų, inžinerinių statinių ir įrenginių pastatymas ir (ar) įrengimas turi atitikti šiuos reikalavimus:

15.1. Sodyba aptveriama ne aukštesnėmis kaip 1,5 m perregimomis ažūrinėmis (kiaurymių plotas – ne mažiau kaip 45 %) tvoromis. Tvoroms statyti naudojami ne daugiau nei dviejų rūšių statybos produktai.

15.2. Vandens telkiniuose prie esamos sodybos leidžiama įrengti vieną iki 5 m ilgio (matuojant nuo paviršinio vandens telkinio kranto linijos) ir iki 1,5 m pločio medinį lieptą. Urbanizuojamose (užstatomose) rekreacinėse teritorijose liepto matmenys nurodomi statinio projekto sprendiniuose.

15.3. Inžineriniai statiniai projektuojami, statomi (tiesiami), rekonstruojami ar kapitališkai remontuojami nekeičiant kraštovaizdžio struktūros ir estetinės vertės. Rekonstruojant ne aukštesnės kaip 110 kW įtampos elektros perdavimo linijas, jas tiesiti rekomenduojama požeminiais kabeliais.

15.4. Saulės šviesos energijos elektrinės leidžiama įrengti ant pastatų stogų, pastatų fasadų, išskyrus Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nustatytus atvejus.

15.5. Saulės šviesos energijos elektrinės, saulės kolektorius leidžiama įrengti:

15.5.1. sodybų žemės sklypuose, statant iki 10 kW galingumo saulės šviesos energijos elektrines ar saulės kolektorius;

15.5.2. esamų fermų, pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijose (gamybos, remonto ir pramonės įmonių ar dirbtuvių, sandėlių statiniams skirtuose žemės sklypuose), statant iki 30 kW galingumo saulės šviesos energijos elektrines ar saulės kolektorius;

15.6. Nuostatų 15.5 papunktyje nurodytais atvejais, statant saulės šviesos energijos elektrines ir saulės kolektorius ant žemės, jų pastatymo vietos turi būti suderintos su Pavilnių ir Verkių regioninių parkų direkcija (toliau – direkcija), ji įvertina, ar saulės šviesos energijos elektrinės ir saulės kolektoriai

nebus matomi nuo gamtos ir kultūros paveldo objektų (kompleksų), gatvės, kelio ar apžvalgos vietų (regyklų), turizmo trasų, nepakenks saugomoms gamtos ir kitoms kraštovaizdžio vertybėms.

16. Projektuojant didesnes kaip 500 m² ploto automobilių stovėjimo aikšteles, numatomos želdinių juostos, skaidančios jas ne didesnėmis kaip 500 m² ploto dalimis.

17. Buvusių įmonių apleistus pastatus, esančius prie pažintinių, mokomųjų takų, lankomų objektų, apžvalgos bokštų, regyklų ir aikštelių, rekomenduojama nugriauti. Jei tokius pastatus planuojama rekonstruoti (perstatyti), jie pertvarkomi atsižvelgiant į etnografiniam regionui būdingus pastatus, skaidant ir mažinant jų tūrius.

18. Išorinės reklamos įrenginiai regioniniame parke įrengiami vadovaujantis Lietuvos Respublikos reklamos įstatymu ir Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu. Užrašai informaciniuose skyduose, stenduose rašomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymu.

19. Gamtos paveldo objektų teritorijose ir jų buferinės apsaugos zonose neleidžiama įveisti miško.

20. Kultūros, sporto ir kitus veiklos renginius (išskyrus urbanizuotas teritorijas ir sodybas), kai planuojamas didesnis kaip 100 dalyvių skaičius, regioniniame parke galima organizuoti tik suderinus renginio vietą su direkcija. Urbanizuotose teritorijose šis reikalavimas taikomas tik masiniams komerciniams renginiams. Renginio vieta raštu derinama su direkcija. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 „Dėl Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės), nustatyta tvarka ir terminais. Direkcija sprendimą dėl kultūros, sporto ir kitos veiklos priima įvertinusi, ar organizuojamas renginys nepakenks gamtos ir kultūros vertybėms.

21. Regioniniame parke palapinės statomos ir laužai kuriami tik įrengtose, informaciniais ženklais pažymėtose vietose.

22. Laukinių gyvūnų jauniklių vedimo laikotarpiu (balandžio ir liepos mėnesiais) šunys vedžiojami tik su pavadėliu (išskyrus urbanizuotas teritorijas).

IV SKYRIUS

APSAUGOS IR ETNOGRAFINIO REGIONO ARCHITEKTŪROS IR SODYBŲ PLANAVIMO TRADICIJOMIS PAGRĮSTI REIKALAVIMAI, TAIKOMI REGIONINIO PARKO KONSERVACINIO FUNKCINIO PRIORITETO ZONOSE

23. Markučių dvaro sodyboje, Pūčkorių dvaro sodyboje, Belmonto užtvankos teritorijoje leidžiama statyti tik statinius, susijusius su sunykusio kultūros paveldo objekto atkūrimu.

24. Draustiniuose, paveldo objektuose ir gamtos paveldo objektų buferinės apsaugos zonose neleidžiama statyti naujų rekreacinių pastatų ir (ar) didinti esamais rekreaciniais pastatais užstatyto ploto ir tokių pastatų tūrio.

25. Draustiniuose sodybų pastatai projektuojami, statomi, rekonstruojami vadovaujantis Saugomų teritorijų įstatyme ir Nuostatų 9.5–9.10 papunkčiuose nustatytais Dzūkijos (Dainavos) etnografinio regiono daliai – Vilniaus kraštui ir Vilniaus priemiesčiams – būdingos architektūros ir sodybų planavimo tradicijomis pagrįstais reikalavimais ir šiais reikalavimais:

25.1. Žemės sklypo ploto, pastatais užstatomo žemės ploto (pastatų antžemine dalimi užstatomas plotas nustatomas pagal išorinių sienų projekciją į žemės paviršių) ir pastatų aukščio santykis:

Eil. Nr.	Žemės sklypo plotas (arai)	Didžiausi leistini dydžiai			
		Gyvenamuoju namu užstatomas žemės plotas (m ²)	Bendras pastatais užstatomas žemės plotas (m ²)	Gyvenamojo namo aukštis (m)	Pagalbinio ūkio pastatų aukštis (m)

1	Iki 10	120	160	7,5	5,0
2	15	140	230	7,5	6,0
3	25	150	300	7,5	6,0
4	Daugiau kaip 25	150	300	7,5	6,0

25.2. Tarpiniai gyvenamuoju namu užstatomo žemės ploto ir bendro pastatais užstatomo žemės ploto dydžiai žemės sklypuose nustatomi interpoliacijos būdu.

25.3. Reikalavimai, nustatyti Nuostatų 25.1 papunktyje, netaikomi į draustinius patenkančioms sodyboms, kurių esami pastatai yra aukštesni ir (ar) jais užstatytas žemės plotas yra didesnis, nei nustatyta Nuostatų 25.1 papunktyje. Rekonstruojant tokius sodybų pastatus, neleidžiama didinti jų tūrio, aukščio ir (ar) pastatais užstatyto ploto.

26. Projektuoti ir įrengti vitrininius langus kraštovaizdžio draustiniuose esamų sodybų gyvenamųjų namų fasaduose galima tik vidinio kiemo pusėje, nematomoje nuo gatvės ar kelio. Gyvenamojo namo priklausiniuose tokių langų įrengti neleidžiama.

27. Draustiniuose leidžiama įrengti saulės šviesos energijos elektrines ant pastatų stogų ir (ar) fasadų, išskyrus Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nustatytus atvejus.

28. Draustiniuose esančių sodybų žemės sklypuose leidžiama įrengti iki 10 kW galingumo saulės šviesos energijos elektrines ir (ar) saulės kolektorius. Jų pastatymo vietos turi būti suderintos su direkcija, ji įvertina, ar saulės šviesos energijos elektrinės ir saulės kolektoriai nebus matomi nuo gamtos ir kultūros paveldo objektų (kompleksų), gatvės, kelio ar apžvalgos vietų (regyklų), turizmo trasų, nepakenks saugomoms gamtos ir kitoms kraštovaizdžio vertybėms.

29. Kalnų gamtiniame rezervate:

29.1. leidžiama uogauti ir grybauti vietos gyventojams, deklaravusiems gyvenamąją vietą su rezervatu besiribojančiuose Vilniaus miesto mikrorajonuose ir su savimi turintiems asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą. Direkcija, kiekvienais metais įvertinusi rezervato gamtinių vertybių pažeidimo ar sunaikinimo grėsmę, savo interneto svetainėje nurodo datas, kada laikotarpiu nuo rugpjūčio 1 d. iki rugsėjo 31 d. galima uogauti ir grybauti;

29.2. lankymosi metu rezervate aptinkamų rūšių augalus, gyvūnus ir grybus galima naudoti Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatyme, Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatyme, Lietuvos Respublikos laukinės augalijos įstatyme nustatyta tvarka.

30. Bepiločiais orlaiviais (dronais) ir oro balionais skraidyti virš draustinių (išskyrus erdvę virš urbanizuotų teritorijų ir sodybų) ir rezervato galima Taisyklėse nustatyta tvarka ir laikantis terminų gavus direkcijos pritarimą, išskyrus ekstremaliųjų įvykių padarinių likvidavimo, paieškos, gelbėjimo, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės, viešosios tvarkos palaikymo ir kitus teisės aktuose nustatytus atvejus. Direkcija sprendimą priima įvertinusi, ar planuojama veikla nesunaikins, nesužalos ir (ar) netrikdys saugomų rūšių gyvūnų.

V SKYRIUS

APSAUGOS IR TVARKYMO REIKALAVIMAI, TAIKOMI REGIONINIO PARKO REKREACINIO FUNKCINIO PRIORITETO ZONOSE

31. Tvarkant regioninio parko rekreacinio funkcinio prioriteto zonas, didinama kraštovaizdžio estetinė vertė, gerinamos vietovės eksponavimo galimybės, formuojami nauji ar pertvarkomi želdiniai, įgyvendinamos reginių formavimo, medynų atsparumo rekreacinėms apkrovoms didinimo priemonės, įrengiami paplūdimiai, poilsiui pritaikomos pakrantės. Draudžiama bloginti rekreacinių išteklių kokybę, mažinti kraštovaizdžio estetinę vertę, projektuoti, statyti, įrengti ar plėsti su rekreacija ir apgyvendinimo paslaugų teikimu nesusijusius statinius, išskyrus gyvenamosios paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonas.

32. Urbanizuojamose rekreacinėse teritorijose, numatytose regioninio parko planavimo schemeje (ribų ir tvarkymo planuose), įrengiami paplūdimiai, statomi lieptai, leidžiama naujų

rekreacinių pastatų statyba, nustatant, kad vyraujanti (ne mažiau kaip 80 %) rekreacinio pastato ar pastatų komplekso paskirtis turi būti poilsio arba gydymo.

33. Paplūdimiai su mažaisiais kraštovaizdžio architektūros elementais ir nesudėtingaisiais paplūdimių statiniais įrengiami teritorijų planavimo dokumentuose numatytose vietose.

34. Neurbanizuojamose rekreacinėse teritorijose įrengiamos tik atokvėpio vietos, poilsiavietės, stovyklavietės.

VI SKYRIUS

APSAUGOS IR TVARKYMO REIKALAVIMAI, TAIKOMI REGIONINIO PARKO KITO (GYVENAMOSIOS PASKIRTIES) FUNKCINIO PRIORITETO ZONOSE

35. Kito (gyvenamosios paskirties) funkcinio prioriteto zonose leidžiama statybų plėtra, numatyta savivaldybės teritorijos ar jos dalies bendruosiuose planuose ir regioninio parko planavimo schemoje (ribų ir tvarkymo planuose).

VII SKYRIUS

REGIONINIO PARKO VALDYMO, APSAUGOS IR TVARKYMO ORGANIZAVIMAS

36. Regioninio parko valdymą, apsaugą ir tvarkymą pagal kompetenciją organizuoja direkcija.

37. Direkcijos savininko teises ir pareigas įgyvendina Vilniaus miesto savivaldybės administracija.

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
1996 m. liepos 19 d. nutarimu Nr. 855
(Lietuvos Respublikos Vyriausybės
nutarimo 2021 m. gruodžio 15 d. Nr. 1084
redakcija)

VERKIŲ REGIONINIO PARKO NUOSTATAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Verkių regioninio parko nuostatai (toliau – Nuostatai) nustato Verkių regioninio parko (toliau – regioninis parkas) steigimo tikslus, išskirtinę vertę, etnografinio regiono architektūros ir sodybų planavimo tradicijomis pagrįstus reikalavimus, apsaugos ir tvarkymo organizavimo ypatumus.

2. Veiklą regioniniame parke reglamentuoja Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas, Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymas, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, regioninio parko planavimo schema (ribų ir tvarkymo planai), nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentai, kultūros paveldo objektų tipiniai ir individualūs apsaugos reglamentai, šie Nuostatai. Kultūros paveldo objektų teritorijose ir kultūros paveldo vietovėse nuostatų reikalavimai taikomi tiek, kiek jie neprieštarauja kultūros paveldo apsaugą reglamentuojantiems dokumentams.

3. Nuostatuose vartojamos sąvokos:

3.1. **apžvalgos aikštelė** – vieta, iš kurios atsiveria panoraminis kraštovaizdis ir kurioje gali būti įrengiama mažųjų kraštovaizdžio architektūros elementų, taip pat gali būti pastatytas apžvalgos bokštas;

3.2. **atokvėpio vieta** – trumpam poilsiui be nakvynės skirta vieta, kurioje gali būti įrengiama mažųjų kraštovaizdžio architektūros elementų;

3.3. **dvaro (palivarko) sodyba** – dvaro (palivarko) teritorijos dalis, kurią sudaro istoriškai susiformavęs vientisas žemės plotas su visais jame esančiais įvairios paskirties statiniais ir želdiniais, vandens telkiniais, susisiekimo, inžineriniais ir technologiniais įrenginiais, mažaisiais kraštovaizdžio architektūros elementais, dailės kūrinių, taip pat visų nurodytų statinių liekanomis, sudarančiomis teritorinį, funkcinį ir architektūrinį vienetą;

3.4. **kraštovaizdžio estetinė vertė** – bendraisiais estetikos kriterijais išreiškiamos natūraliai susiformavusio ir natūralų pobūdį išlaikiusio ir (ar) žmogaus veiklos sukurto ir jo sambūvį su aplinka atspindinčio kraštovaizdžio savybės;

3.5. **lankomi objektai** – paveldo objektai, kiti saviti kraštovaizdžio objektai ir kompleksai, savitų reiškinių vietos;

3.6. **mažieji kraštovaizdžio architektūros elementai** – informaciniai skydai, stendai, ženklai ir riboženkliai; šiukšliadėžės; dviračių stovai, sūpynės, laipynės, dekoratyvinės skulptūros, šviestuvai, stebėjimo įrenginiai (žiūronai, teleskopai); atraminės sienelės, tvorelės, platformos, pakylės; laiptai, lieptai, tilteliai, pavėsinės (stoginės), kiti teritorijos vientiso stiliaus tvarkymo ir puošybos objektai;

3.7. **mokomasis takas** – edukacinis pėsčiųjų takas, kuriame pateikiant mokomąją ir (ar) aiškinamąją informaciją mokoma suvokti ekosistemą, jos elementų tarpusavio ryšius, gamtos vertybes ir reiškinius, ugdomas tinkamas elgesys gamtoje. Šalia mokomojo tako gali būti įrengta stendų, rodyklių, užrašų;

3.8. **pažintinis takas** – pėstiesiems, nemotorinių transporto priemonių naudotojams ar žirgų turizmui įrengtas takas, skirtas susipažinti (aplankyti) su lankomais objektais, savitais regionais; šalia jo gali būti įrengta mažųjų kraštovaizdžio architektūros elementų;

3.9. **poilsia vietė** – laikinai apsisototi be nakvynės skirta teritorija, kurioje gali būti įrengiama mažųjų kraštovaizdžio architektūros elementų, laužaviečių, automobilių stovėjimo aikštelė;

3.10. **rekreaciniai pastatai** – viešbučių ir poilsio paskirties pastatai, kuriuose teikiamos apgyvendinimo paslaugos (poilsio, nakvynės, svečių namai, viešbučiai, kempingai, moteliai, turizmo centrai ir bazės, vasarnamiai), ir gydymo paskirties pastatai (sanatorijos, sveikatingumo kompleksai);

3.11. **stovyklavietė** – poilsiui su nakvyne skirta teritorija, kurioje gali būti įrengta mažųjų kraštovaizdžio architektūros elementų, taip pat gali būti teikiama turistinės stovyklos paslauga;

3.12. **tradicinė etnografinio regiono architektūra** – etnografiniame regione susiformavusi teritorinė, erdvinė struktūra, kuriai būdingas tam tikras sodybų planas, apželdinimas, saviti pastatai, jų statybos principai, tradicinės statybos ir apdailos medžiagos ir spalvos, ryšys su kraštovaizdžiu;

3.13. kitos Nuostatuose vartojamos sąvokos atitinka Saugomų teritorijų, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo, Lietuvos Respublikos statybos, Lietuvos Respublikos miškų, Lietuvos Respublikos turizmo įstatymuose vartojamas sąvokas.

II SKYRIUS REGIONINIO PARKO STEIGIMO TIKSLAI IR IŠSKIRTINĖ VERTĖ

4. Regioninio parko steigimo tikslai:

4.1. išsaugoti vertingiausius Dzūkijos (Dainavos) etnografinio regiono dalies – Vilniaus krašto ir Vilniaus priemiesčių – gamtinius ir kultūrinius kompleksus, objektus, savitą Vilniaus kraštui būdingą gamtinį ir kultūrinį kraštovaizdį, vertingas ekosistemas, juos tvarkyti ir racionaliai naudoti;

4.2. išsaugoti biologinę įvairovę, ekosistemų stabilumą, sudaryti sąlygas taikomiesiems kraštovaizdžio, biologinės įvairovės, gamtos ir kultūros vertybių tyrimams ir stebėjimams vykdyti, informacijai kraštovaizdžio, biologinės įvairovės, gamtos ir kultūros vertybių apsaugos ir kitose srityse kaupti;

4.3. puoselėti regioninio parko išskirtinę vertę propaguojančią edukacinę, muziejinę ir kultūrinę veiklą, propaguoti Dzūkijos (Dainavos) etnografinio regiono dalies – Vilniaus krašto ir Vilniaus priemiesčių – etnokultūros tradicijas (statybos, amatų, nematerialaus paveldo);

4.4. sudaryti sąlygas pažintiniam turizmui plėtoti;

4.5. plėtoti visuomenės ekologinį ir gamtosauginį švietimą;

4.6. atkurti sunaikintus ir pažeistus gamtinius ir kultūrinius kompleksus, objektus (vertybes).

5. Regioninio parko išskirtinę vertę formuoja:

5.1. kraštovaizdžio savitumas ir įvairovė: Žaliųjų ežerų gilių dubaklonių, unikalių mažų termokarstinės kilmės ežerėlių ir jų apyežerių gamtiniai kompleksai; išraiškinga Riešės upelio slėnio dalis; unikalus dvišakis Riešės-Turniškės upelio paslėnis; Kryžiuokų geomorfologinis kompleksas, apimantis smulkiais intakais, jų slėniais išraižytą Neries upės slėnio dalį;

5.2. negyvosios gamtos vertybės: dubakloniai, slėniai, šaltiniai palei Turniškės ir Cedrono (Baltupio) upelius;

5.3. gyvosios gamtos vertybės: Riešės upelio slėnio atkarpa su užliejamų pievų ir aliuvinių miškų fragmentais, šlaitų plačialapių ir mišrių miškų bendrijomis; Neries upės termofiliniai šlaitai su senais ąžuolais ir liepomis ties Verkiais; Europos Bendrijos svarbos buveinės (9010 Vakarų taiga, 9020 Plačialapiai ir mišrūs miškai, 9050 Žolių turtingi eglynai, 9180 Griovų ir šlaitų miškai); Balsio ežero šlaitai su plačialapės klumpaitės (*Cypripedium calceolus*), šiurpinio žvakidumblio (*Lychnothamnus barbatus*), plikažiedžio linlapio (*Thesium ebracteatum*), ežinės viksvos (*Carex muricata*) augavietėmis, Pleištinės skėtės (*Ophiogomphus cecilia*), šarvuotosios skėtės (*Leucorrhinia pectoralis*), ovaliosios geldutės (*Unio crassus*), vijūno (*Misgurnus fossilis*), skiauterėtojo tritono (*Triturus cristatus*), niūraspalvio auksavabalio (*Osmoderma barnabita*), didžiojo puošniažygio (*Carabus coriaceus*), purpurinio plokščiavabalio (*Cucujus cinnaberinus*), ąžuolinės kepenos (*Fistulina hepatica*), kurapkinės storplutės (*Xylobolus frustulatus*), krateriškojo taurūno (*Urnula criterium*), europinio plačiaausio (*Barbastella barbastellus*), rudojo nakvišos

(*Nyctalus noctula*), šikšniukų nykštukų (*Pipistrellus pipistrellus*), šikšniukų mažylių (*Pipistrellus pygmaeus*), Natuzijaus šikšniukų (*Pipistrellus nathusii*), vėlyvųjų šikšnių (*Eptesicus serotinus*) populiacijomis; ūdros (*Lutra lutra*) buveinės ir menturdumblių bendrijos Balsio ežere;

5.4. savitas kultūros paveldas: Verkių dvaro sodyba su parku, senųjų tvenkinių sistema ir istorinio vietovaizdžio visuma; Verkių parko pilkapių sistema; Staviškių piliakalnis ir pilkapynas; Didžiųjų Gulbinų ežero salos piliakalnis; Naujųjų Verkių popieriaus fabriko statinių kompleksas ir jo vandens įranga; Vilniaus Kalvarijų Kryžiaus kelio sakralinis kompleksas, Trinapolio bažnyčia ir Trinitorių vienuolynas;

5.5. Dzūkijos (Dainavos) etnografinio regiono daliai – Vilniaus kraštui ir Vilniaus priemiesčiams – būdingos tradicijos: senųjų baltiškųjų tradicijų ir papročių puoselėjimas (Rasos, pavasario ir rudens lygiadieniai), amatų tradicijos (verbų sukimas, juostų vijimas), dvarų kultūros puoselėjimas (literatūrinės, muzikinės tradicijos), kalendorinės šventės.

III SKYRIUS

APSAUGOS IR ETNOGRAFINIO REGIONO ARCHITEKTŪROS IR SODYBŲ PLANAVIMO TRADICIJOMIS PAGRĮSTI REIKALAVIMAI, TAIKOMI VISOSE REGIONINIO PARKO FUNKCINIO PRIORITETO ZONOSE

6. Regioninio parko apsaugos ir tvarkymo ypatumai, veiklos reglamentavimas ir etnografinio regiono architektūros ir sodybų planavimo tradicijomis pagrįsti reikalavimai siejami su funkcinio prioriteto zonomis, nustatytais regioninio parko planavimo schemeje (ribų plane), ir kraštovaizdžio tvarkymo zonomis, nustatytais regioninio parko planavimo schemeje (tvarkymo plane). Kraštovaizdžio tvarkymo zonose teritorijos naudojamos ir apsauga reguliuojama vadovaujantis Saugomų teritorijų tipiniais apsaugos reglamentais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimu Nr. 996 „Dėl Saugomų teritorijų tipinių apsaugos reglamentų patvirtinimo“.

7. Įgyvendinant Saugomų teritorijų įstatymo nuostatas ir regioninio parko planavimo dokumentų sprendinius, regioniniame parke skatinama:

7.1. veikla, išsauganti biologinę įvairovę ir išryškinanti kraštovaizdį, gamtos ir nekilnojamąsias kultūros vertybes, įgyvendinanti šių vertybių, saugomų rūšių ir genetinių miško medžių išteklių apsaugos priemones:

7.1.1. gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių tyrimus, ieškant efektyvesnių jų išsaugojimo ir naudojimo būdų, naujų vertingų objektų paieškas ir įteisinimą, konkrečių apsaugos ir tvarkymo priemonių įgyvendinimą;

7.1.2. gamtotvarkos priemonių įgyvendinimą, ūkinės veiklos formas, palaikančias palankią natūralių buveinių, saugomų rūšių ir miško medžių populiacijų apsaugos būklę;

7.1.3. Dzūkijos (Dainavos) etnografinio regiono daliai – Vilniaus kraštui ir Vilniaus priemiesčiams – būdingų sodybų, vilų, dvarų (dvarelių) statybos tradicijų tęstinumą;

7.1.4. miškų ekosistemų apsaugos funkcijų stiprinimą didinant biologinę įvairovę, įveisiant ir formuojant mišrius ir įvairaus amžiaus medynus, konservacinio ir ekologinės apsaugos funkcinių prioritetų zonose plyno miško kirtimo biržėse atkuriant mišką prioritetą teikiant miško žėlimui;

7.2. veikla, palaikanti arba atkurianti tradicinius gamtinės ar kultūrinės aplinkos elementus ir įgyvendinanti šias priemones:

7.2.1. želdynų formavimą pažeistose ekosistemose, natūralaus hidrologinio režimo, kraštovaizdžio struktūrą formuojančių elementų ir kraštovaizdžio vizualinės, estetinės vertės atkūrimą;

7.2.2. miško įveisimą vadovaujantis Miškų įstatymu, žemės ūkio ministro ir aplinkos ministro nustatyta tvarka;

7.2.3. invazinių rūšių plitimo prevenciją arba išplitusių naikinimą;

7.3. šiai Dzūkijos (Dainavos) etnografinio regiono daliai būdingos kultūros, tradicinės gyvensenos puoselėjimas, tradicinių amatų propagavimas;

7.4. pažintinio turizmo plėtra, prioritetą teikiant gamtiniam ir kultūriniam turizmui; gamtos ir kultūros vertybių, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugos propagavimas siekiant vertybių apsauga sudominti gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių savininkus, valdytojus ir naudotojus;

7.5. teritorijos pritaikymas rekreacijai, lankyti pagal regioninio parko planavimo schemas (ribų ir tvarkymo planų) sprendinius, atsižvelgiant į kraštovaizdžio, gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimo reikalavimus.

8. Pastatai regioniniame parke projektuojami, statomi, rekonstruojami ir (ar) kapitališkai remontuojami, teritorijų planavimo ir kiti dokumentai rengiami atsižvelgiant į Dzūkijos (Dainavos) etnografinio regiono daliai – Vilniaus kraštui ir Vilniaus priemiesčiams – būdingos statybos, architektūros ir planavimo tradicijas, siekiant:

8.1. išsaugoti išlikusią (iki 1939 m. susiformavusią) būdingą planinę erdvinę struktūrą;

8.2. išlaikyti tradicinės Dzūkijos (Dainavos) etnografinio regiono daliai būdingus sodybų bruožus: planinę struktūrą, pastatų formas, dydį (tūrį), statybos produktus, spalvas.

9. Sodybų pastatai projektuojami, statomi, rekonstruojami vadovaujantis Saugomų teritorijų įstatyme ir Nuostatuose nustatytais Dzūkijos (Dainavos) etnografinio regiono daliai – Vilniaus kraštui ir Vilniaus priemiesčiams – būdingos architektūros ir sodybų planavimo tradicijomis pagrįstais reikalavimais:

9.1. Žemės sklypo ploto, pastatais užstatomo žemės ploto (pastatų antžemine dalimi užstatomas plotas nustatomas pagal išorinių sienų projekciją į žemės paviršių) ir pastatų aukščio santykis:

Eil. Nr.	Žemės sklypo plotas (arai)	Didžiausi leistini dydžiai			
		Gyvenamuoju namu užstatomas žemės plotas (m ²)	Bendras pastatais užstatomas žemės plotas (m ²)	Gyvenamojo namo aukštis (m)	Pagalbinio ūkio pastatų aukštis (m)
1	Iki 10	120	200	7,5	6,0
2	50	200	350	8,5	6,0
3	100	350	500	11,5	7,0
4	Daugiau kaip 100	350	500	11,5	7,0

9.2. Tarpiniai gyvenamuoju namu užstatomo žemės ploto ir bendro pastatais užstatomo žemės ploto dydžiai žemės sklypuose nustatomi interpoliacijos būdu.

9.3. Reikalavimai, nustatyti Nuostatų 9.1 papunktyje, netaikomi esamoms sodyboms, kurių esami pastatai yra aukštesni ir (ar) jais užstatytas žemės plotas yra didesnis, nei nustatyta Nuostatų 9.1 papunktyje. Rekonstruojant tokius sodybų pastatus, neleidžiama didinti jų tūrio, aukščio ir (ar) pastatais užstatyto ploto.

9.4. Rekonstruojant į regioninio parko konservacinio funkcinio prioriteto zonas (draustinius) nepatenkančių sodybų esamus pastatus, kurių dydžiai yra mažesni, nei nurodyta Nuostatų 9.1 papunktyje, arba pagal Nuostatų 9.2 papunktį interpoliacijos būdu apskaičiuotų sodybų esamų pastatų dydžiai yra mažesni, nei nurodyta Nuostatų 9.1 papunktyje, šie dydžiai, priklausomai nuo žemės sklypo ploto, gali būti didinami neviršijant Nuostatų 9.1 papunktyje nustatytų didžiausių leistinų dydžių arba pagal Nuostatų 9.2 papunktį interpoliacijos būdu apskaičiuotų sodybų pastatų dydžių.

9.5. Remontuojant pastatus taikomi Nuostatų 9.8–9.10 papunkčiuose nustatyti reikalavimai.

9.6. Statomi tik nesublokuoti pastatai.

9.7. Gyvenamasis namas – stačiakampio formos. Stogai – simetriški, dvišlaičiai, keturšlaičiai, 35–45° nuolydžio. Sodybos pagalbiniai ūkio pastatai – vieno aukšto, jų stogai – dvišlaičiai, pusvalminiai arba keturšlaičiai.

9.8. Pastatų stogai dengiami viena iš šių dangų: keraminėmis arba betoninėmis čerpėmis, neblizgia skarda, malksna; sodybos pastatų stogų spalva – tamsi (ruda, juoda, pilka, raudono molio).

Visų rekonstruojamų ar naujų statomų sodybos pastatų stogai dengiami vienodos spalvos ir tekstūros statybos produktais, išlaikant Nuostatų 9.7 papunktyje nurodytą stogo nuolydį.

9.9. Sodybos pastatų fasadų apdailai naudojamos šios medžiagos: mediena, akmuo, tinkas, molio plytos. Fasadų apdailai nenaudojamos plastikinės medžiagos.

9.10. Pastatų fasado sienos dažomos šiomis spalvomis: gelsva, pilka, ruda, žalia, o rąstinių (netekintų rąstų) sienos – natūralia medžio spalva. Pastato fasado sienų apdailai nenaudojamos to paties pastato stogo dangos.

10. Sodybose įrengiant įvažas, automobilių stovėjimo vietas, naudojamos ažūrinės apželdinamosios dangos, sugeriančios ir (ar) praleidžiančios lietaus vandenį.

11. Dvarų (palivarkų) sodybos atstatomos pagal išlikusius archyvinius dokumentus: vietovės planus, pastatų ir inžinerinių statinių projektus (brėžinius), matavimų bylas, kitus dokumentus, pagal kuriuos atkuriamas buvęs pastatų vaizdas (jų fasadai, medžiagos, konstrukcijos). Šiais atvejais Nuostatų 9 punkto reikalavimai netaikomi.

12. Kultūros paveldo objektų teritorijose Nuostatų 9 punkto reikalavimai taikomi, jei neprieštarauja Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme įtvirtintiems paveldosaugos reikalavimams.

13. Rekreaciniai pastatai statomi rekreacinio ir gyvenamojo funkcinio prioriteto zonose.

14. Atokvėpio vietose, poilsiavietėse ir stovyklavietėse statomos pavėsinės, skirtos žmonėms ir (ar) daiktams pridengti nuo kritulių ir saulės, įrengiamos be patalpų ir palėpės. Pavėsinės gali būti statomos su stogu ant stulpų arba su ne daugiau kaip dviem išorinėmis sienomis. Pavėsinių spalva – natūrali medžio arba tamsiai ruda, juoda, pilka, žalia.

15. Tvorų, inžinerinių statinių ir įrenginių pastatymas ir (ar) įrengimas turi atitikti šiuos reikalavimus:

15.1. Sodyba aptveriama ne aukštesnėmis kaip 1,5 m perregimomis ažūrinėmis (kiaurymių plotas – ne mažiau kaip 45 %) tvoromis. Tvoroms statyti naudojami ne daugiau nei dviejų rūšių statybos produktai.

15.2. Vandens telkiniuose prie esamos sodybos leidžiama įrengti vieną iki 15 m ilgio (matuojant nuo paviršinio vandens telkinio kranto linijos) ir iki 2 m pločio medinį lieptą. Jei viršvandeninės augalijos juosta yra platesnė kaip 15 m, leidžiama statyti ilgesnį lieptą, išsikišantį į paviršinio vandens telkinį ne daugiau kaip 2 m už viršvandeninės augalijos juostos išorinės ribos. Urbanizuojamose (užstatomose) rekreacinėse teritorijose liepto matmenys nurodomi statinio projekto sprendiniuose.

15.3. Inžineriniai statiniai projektuojami, statomi (tiesiami), rekonstruojami ar kapitališkai remontuojami nekeičiant kraštovaizdžio struktūros ir estetinės vertės. Rekonstruojant ne aukštesnės kaip 110 kW įtampos elektros perdavimo linijas, jas tiesiti rekomenduojama požeminiais kabeliais.

15.4. Saulės šviesos energijos elektrines leidžiama įrengti ant pastatų stogų, pastatų fasadų, išskyrus Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nustatytus atvejus.

15.5. Saulės šviesos energijos elektrines, saulės kolektorius leidžiama įrengti:

15.5.1. sodybų žemės sklypuose, statant iki 10 kW galingumo saulės šviesos energijos elektrines ar saulės kolektorius;

15.5.2. esamų fermų, pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijose (gamybos, remonto ir pramonės įmonių ar dirbtuvių, sandėlių statiniams skirtuose žemės sklypuose), statant iki 30 kW galingumo saulės šviesos energijos elektrines ar saulės kolektorius;

15.6. Nuostatų 15.5 papunktyje nurodytais atvejais, statant saulės šviesos energijos elektrines ir saulės kolektorius ant žemės, jų pastatymo vietos turi būti suderintos su Pavilnių ir Verkių regioninių parkų direkcija (toliau – direkcija), ji įvertina, ar saulės šviesos energijos elektrinės ir saulės kolektoriai nebus matomi nuo gamtos ir kultūros paveldo objektų (kompleksų), gatvės, kelio ar apžvalgos vietų (regyklų), turizmo trasų, nepakenks saugomoms gamtos ir kitoms kraštovaizdžio vertybėms.

16. Projektuojant didesnes kaip 500 m² ploto automobilių stovėjimo aikšteles, numatomos želdinių juostos, skaidančios jas ne didesnėmis kaip 500 m² dalimis.

17. Buvusių įmonių apleistus pastatus, esančius prie pažintinių, mokomųjų takų, lankomų objektų, apžvalgos bokštų, regyklų ir aikštelių, rekomenduojama nugriauti. Jei tokius pastatus

planuojama rekonstruoti (perstatyti), jie pertvarkomi atsižvelgiant į etnografiniam regionui būdingus pastatus, skaidant ir mažinant jų tūrius.

18. Išorinės reklamos įrenginiai regioniniame parke įrengiami vadovaujantis Lietuvos Respublikos reklamos įstatymu ir Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu. Užrašai informaciniuose skyduose, stenduose rašomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymu.

19. Gamtos paveldo objektų teritorijose ir jų buferinės apsaugos zonose neleidžiama įveisti miško.

20. Kultūros, sporto ir kitus veiklos renginius (išskyrus urbanizuotas teritorijas ir sodybas), kai planuojamas didesnis kaip 100 dalyvių skaičius, regioniniame parke galima organizuoti tik suderinus renginio vietą su direkcija. Urbanizuotose teritorijose šis reikalavimas taikomas tik masiniams komerciniams renginiams. Renginio vieta raštu derinama su direkcija. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 „Dėl Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės), nustatyta tvarka ir terminais. Direkcija sprendimą dėl kultūros, sporto ir kitos veiklos priima įvertinusi, ar organizuojamas renginys nepakenks gamtos ir kultūros vertybėms.

21. Regioniniame parke palapinės statomos ir laužai kuriami tik įrengtose, informaciniais ženklais pažymėtose vietose.

22. Laukinių gyvūnų jauniklių vedimo laikotarpiu (balandžio ir liepos mėnesiais) šunys vedžijami tik su pavadėliu (išskyrus urbanizuotas teritorijas).

IV SKYRIUS

APSAUGOS IR ETNOGRAFINIO REGIONO ARCHITEKTŪROS IR SODYBŲ PLANAVIMO TRADICIJOMIS PAGRĮSTI REIKALAVIMAI, TAIKOMI REGIONINIO PARKO KONSERVACINIO FUNKCINIO PRIORITETO ZONOSE

23. Verkių dvaro sodybos teritorijoje leidžiama statyti tik statinius, susijusius su sunykusio kultūros paveldo objekto atkūrimu.

24. Draustiniuose, paveldo objektuose ir gamtos paveldo objektų buferinės apsaugos zonose neleidžiama statyti naujų rekreacinių pastatų ir (ar) didinti esamais rekreaciniais pastatais užstatyto ploto ir tokių pastatų tūrio.

25. Projektuoti ir įrengti vitrininius langus Verkių architektūriniame draustinyje, Kalvarijų istoriniame draustinyje ir kraštovaizdžio draustiniuose esamų sodybų gyvenamųjų namų fasaduose galima tik vidinio kiemo pusėje, nematomoje nuo gatvės ar kelio. Gyvenamojo namo priklausiniuose tokių langų įrengti neleidžiama.

26. Draustiniuose leidžiama įrengti saulės šviesos energijos elektrines ant pastatų stogų ir (ar) fasadų, išskyrus Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nustatytus atvejus.

27. Draustiniuose esančių sodybų žemės sklypuose leidžiama įrengti iki 10 kW galingumo saulės šviesos energijos elektrines ir (ar) saulės kolektorius. Jų pastatymo vietos turi būti suderintos su direkcija, ji įvertina, ar saulės šviesos energijos elektrinės ir saulės kolektoriai nebus matomi nuo gamtos ir kultūros paveldo objektų (kompleksų), gatvės, kelio ar apžvalgos vietų (regyklų), turizmo trasų, nepakenks saugomoms gamtos ir kitoms kraštovaizdžio vertybėms.

28. Bepiločiais orlaiviais (dronais) ir oro balionais skraidyti virš draustinių (išskyrus erdvę virš urbanizuotų teritorijų ir sodybų) galima Taisyklėse nustatyta tvarka ir laikantis terminų gavus direkcijos pritarimą, išskyrus ekstremaliųjų įvykių padarinių likvidavimo, paieškos, gelbėjimo, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės, viešosios tvarkos palaikymo ir kitus teisės aktuose nustatytus atvejus. Direkcija sprendimą priima įvertinusi, ar planuojama veikla nesunaikins, nesužalos ir (ar) netrikdys saugomų rūšių gyvūnų.

V SKYRIUS

APSAUGOS IR TVARKYMO REIKALAVIMAI, TAIKOMI REGIONINIO PARKO REKREACINIO FUNKCINIO PRIORITETO ZONOSE

29. Tvarkant regioninio parko rekreacinio funkcinio prioriteto zonas, didinama kraštovaizdžio estetinė vertė, gerinamos vietovės eksponavimo galimybės, formuojami nauji ar pertvarkomi želdiniai, įgyvendinamos reginių formavimo, medynų atsparumo rekreacinėms apkrovoms didinimo priemonės, įrengiami paplūdimiai, poilsiui pritaikomos pakrantės. Draudžiama bloginti rekreacinių išteklių kokybę, mažinti kraštovaizdžio estetinę vertę, projektuoti, statyti, įrengti ar plėsti su rekreacija ir apgyvendinimo paslaugų teikimu nesusijusius statinius, išskyrus gyvenamosios paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonas.

30. Urbanizuojamose rekreacinėse teritorijose, numatytose regioninio parko planavimo schemoje (ribų ir tvarkymo planuose), įrengiami paplūdimiai, statomi lieptai, leidžiama naujų rekreacinių pastatų statyba, nustatant, kad vyraujanti (ne mažiau kaip 80 %) rekreacinio pastato ar pastatų komplekso paskirtis turi būti poilsio arba gydyimo.

31. Paplūdimiai su mažaisiais kraštovaizdžio architektūros elementais ir nesudėtingaisiais paplūdimių statiniais įrengiami teritorijų planavimo dokumentuose numatytose vietose.

32. Neurbanizuojamose rekreacinėse teritorijose įrengiamos tik atokvėpio vietos, poilsiavietės, stovyklavietės.

VI SKYRIUS

APSAUGOS IR TVARKYMO REIKALAVIMAI, TAIKOMI REGIONINIO PARKO KITO (GYVENAMOSIOS PASKIRTIES) FUNKCINIO PRIORITETO ZONOSE

33. Kito (gyvenamosios paskirties) funkcinio prioriteto zonose leidžiama statybų plėtra, numatyta savivaldybės teritorijos ar jos dalies bendruosiuose planuose ir regioninio parko planavimo schemoje (ribų ir tvarkymo planuose).

VII SKYRIUS

REGIONINIO PARKO VALDYMO, APSAUGOS IR TVARKYMO ORGANIZAVIMAS

34. Regioninio parko valdymą, apsaugą ir tvarkymą pagal kompetenciją organizuoja direkcija.

35. Direkcijos savininko teises ir pareigas įgyvendina Vilniaus miesto savivaldybės administracija.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas
Nr. [490](#), 1999-04-29, Žin., 1999, Nr. 39-1227 (1999-05-05), i. k. 0991100NUTA00000490
Dėl regioninių parkų nuostatų patvirtinimo

2.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas
Nr. [1407](#), 1999-12-15, Žin., 1999, Nr. 108-3143 (1999-12-22), i. k. 0991100NUTA00001407
Dėl Anykščių regioninio parko nuostatų patvirtinimo

3.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas
Nr. [1084](#), 2021-12-15, paskelbta TAR 2021-12-17, i. k. 2021-26099
Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. liepos 19 d. nutarimo Nr. 855 „Dėl Pavilnių ir Verkių regioninių parkų nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo